

ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Викладач англійської мови

Категорія: педагогічні працівники закладів освіти

Програму затверджено:

рішення кафедри освіти дорослих і цифрових технологій
від «7» січня 2025 р., протокол №1
рішення вченої ради
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
НАПН України
від «8» січня 2025 р., протокол № 1

1. Преамбула

Програму підвищення кваліфікації «Викладач англійської мови» (далі – Програма) розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», Концепції «Нова українська школа», Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, а також внутрішніх нормативних документів ДЗВО «Університет менеджменту освіти».

Програма враховує сучасні вимоги до професійної підготовки педагогічних працівників, орієнтована на принципи безперервного професійного розвитку, розвиток цифрової, комунікативної, методичної та міжкультурної компетентностей, а також сприяє формуванню здатності до ефективного викладання англійської мови з використанням новітніх освітніх технологій.

Актуальність

Актуальність програми підвищення кваліфікації зумовлена комплексом викликів, які стоять перед сучасною освітою в Україні, зокрема в умовах цифровізації, глобалізації, євроінтеграційних процесів та трансформації вимог до викладача ХХІ століття.

Знання англійської мови визнано ключовим чинником академічної та професійної мобільності, міжнародного співробітництва та конкурентоспроможності випускників на ринку праці. З огляду на євроінтеграційні прагнення України, англійська мова відіграє роль не лише як навчальний предмет, а як інструмент доступу до глобального інформаційного, наукового й культурного простору.

Методики викладання англійської мови постійно еволюціонують – від традиційних до комунікативних, інтерактивних, цифрово орієнтованих. У викладанні мови зростає значення цифрової дидактики, адаптивного навчання, гейміфікації, інтеграції ресурсів штучного інтелекту та онлайн-платформ. Водночас сучасні групи здобувачів відзначаються високим рівнем різноманітності, що потребує від викладача володіння широким спектром методик, інструментів і м'яких навичок (Soft Skills).

Програма спрямована не лише на оновлення мовної та методичної компетентності, а й на розвиток навичок ефективної міжособистісної комунікації, цифрової грамотності, лідерства, рефлексивності та емоційного інтелекту, що є визначальними для сталого професійного розвитку викладача.

Таким чином, програма забезпечує системну підтримку педагогів у контексті освітніх змін, сприяє професійному оновленню та підвищенню якості викладання англійської мови відповідно до сучасних освітніх стандартів.

Розробник програми:

Кравченко Олена Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри освіти дорослих та цифрових технологій Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

Просіна Ольга Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент, директор Центру післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

Антощук Світлана Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент, заступник директора Центру післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

Рецензенти програми:

Васиньова Надія Сергіївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри публічної служби й управління навчальними навчально-наукового інституту публічного управління і післядипломної освіти ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Кравченко Ганна Юріївна, доктор педагогічних наук, завідувач кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

2. Загальна характеристика

Назва програми	Викладач англійської мови
Цільова група	педагогічні працівники закладів освіти
Форма навчання	дистанційна
Обсяг програми	5 кредит ЄКТС (150 годин) програма може складатися з різної кількості модулів – від одного до шести.
Тривалість та модель організації освітнього процесу	Навчальна програма може тривати від 1 до 6 тижнів із відповідним розподілом годин і кредитів ЄКТС.

Перелік професійних компетентностей, на опанування / розвиток / удосконалення яких спрямовано програму	◆ Інтегральна компетентність – здатність до комплексного вирішення професійних завдань в умовах змін, з урахуванням етичних, соціальних, освітніх та цифрових аспектів. ◆ Мовна і лінгвістична компетентність – вільне володіння англійською мовою, здатність здійснювати її дидактичну трансляцію та формувати мовну компетентність здобувачів освіти. ◆ Методична компетентність – володіння сучасними підходами до викладання іноземної мови, планування занять, створення та адаптація навчальних матеріалів. ◆ Цифрова компетентність – здатність ефективно застосовувати цифрові технології, ресурси та інструменти для викладання, оцінювання та організації навчання. ◆ Інформаційно-комунікаційна компетентність – ефективна взаємодія з учасниками освітнього процесу, ведення онлайн-комунікації, створення мультимедійного контенту. ◆ Міжкультурна компетентність – розуміння культурного контексту англійськомовних країн, інтеграція елементів міжкультурного навчання у викладання. ◆ Управлінська компетентність – здатність до організації освітнього середовища, самоменеджменту, наставництва, координації навчального процесу. ◆ Соціально-психологічна компетентність – розвиток емоційного інтелекту, вміння будувати ефективну комунікацію в групі, працювати з мотивацією та запобігати професійному вигоранню. ◆ Інноваційно-дослідницька компетентність – здатність до впровадження новітніх технологій, педагогічного експериментування, аналізу результатів навчання. ◆ Особистісно-рефлексивна компетентність – здатність до професійного самоаналізу, постановки цілей розвитку, об'єктивного оцінювання власної діяльності.
Мета програми	Оновлення та поглиблення знань з мови, вивчення новітніх методик викладання, включаючи інтерактивні технології, використання цифрових ресурсів та підходів, що базуються на дослідженнях ефективності навчання, зміцнення професійної компетентності викладачів
Очікувані результати навчання	Після успішного завершення програми учасники: ◆ У мовній сфері: - демонструють високий рівень володіння сучасною англійською мовою, включаючи академічне, професійне та розмовне мовлення; - впевнено використовують граматичні конструкції, фразеологізми, ідіоми, сучасний сленг та культурно марковані мовні одиниці; - адаптують мовлення відповідно до контексту міжкультурної комунікації; - здатні ефективно аналізувати, інтерпретувати та створювати англійськомовні тексти різних жанрів. ◆ У методичній сфері:

	- обґрунтовано обирають та адаптують сучасні методики викладання англійської мови (Communicative Approach, Task-Based Learning, CLIL тощо); - проектують заняття відповідно до навчальних цілей, рівня підготовки та потреб здобувачів; - створюють та інтегрують навчально-методичні матеріали, зокрема з використанням автентичних джерел; - впроваджують методи активного, гейміфікованого, змішаного та індивідуалізованого навчання. ◆ У цифровій сфері: - впевнено використовують цифрові інструменти та онлайн-платформи (Google Classroom, Zoom, Padlet, AI-інструменти тощо) у процесі викладання; - створюють інтерактивний цифровий контент, презентації, мультимедійні завдання та онлайн-тести; - впроваджують принципи цифрової дидактики, забезпечують інклюзивність і цифрову безпеку під час навчального процесу; - організовують дистанційне та змішане навчання з ефективним зворотним зв'язком. ◆ У сфері розвитку професійних і м'яких навичок (Soft Skills): - демонструють високий рівень комунікативної компетентності, емоційного інтелекту, адаптивності, здатності до командної взаємодії; - рефлексивно оцінюють власну професійну діяльність, визначають зони професійного зростання; - володіють навичками тайм-менеджменту, управління стресом та конструктивного діалогу; - сприяють формуванню мотивації до навчання у здобувачів освіти. ◆ У сфері оцінювання: - обґрунтовано застосовують формувальне та підсумкове оцінювання; - створюють критерії оцінювання мовленнєвих навичок, забезпечують об'єктивність та зворотний зв'язок; - використовують цифрові інструменти для автоматизації процесу оцінювання та аналізу результатів.
Методи та форми проведення занять	Навчально-методичне забезпечення дистанційного курсу представлено такими компонентами: 1. Дистанційний курс, який містить: ● лекції, відеолекції ● презентації ● текстові матеріали ● тестові завдання ● практичні завдання 2. Форми організації занять: лекції, практичні заняття, тренінги 3. Консультаційна підтримка, яка надається куратором-тьютором.
Ресурсне забезпечення онлайн та дистанційного	Zoom, BBB, Google classroom

навчання	
Оцінювання, підсумковий контроль	Оцінювання навчальних досягнень учасників курсу здійснюється за результатами виконання практичних завдань та тестів (зараховано/незараховано) Практичні завдання спрямовані на закріплення теоретичних знань та умінь, отриманих під час навчання.
Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	За результатами навчання слухачам курсів видається Свідоцтво про підвищення кваліфікації (Ліцензія МОН України: Наказ від 15.11.2016 №1492-л «Про переоформлення ліцензій»)

3. Структура програми

№ з/п	Змістові модулі	Лекція	Практичне заняття	Самостійна робота	Всього годин/ кредитів
1	Модуль 1. Англійська мова	8	10	12	30/1
2	Модуль 2. Основи цифрової педагогіки	4	10	16	30/1
3	Модуль 3. Сучасний вчитель (викладач): цифрові інструменти в дії	4	10	16	30/1
4	Модуль 4. Розвиток Soft Skills: ефективна комунікація, лідерство та адаптивність	4	12	14	30/1
5	Модуль 5. Вибірковий	4	10	16	30/1
	Усього	24	52	74	150/5

4. Зміст програми

Модуль 1. Англійська мова

Модуль 1 «Англійська мова» присвячений комплексному вивченню теоретичних і практичних аспектів Модуль 1 «Англійська мова» для викладачів присвячений комплексному вивченню теоретичних і практичних аспектів сучасної англійської мови, зосереджуючись на її глибинному розумінні, педагогічній інтерпретації та ефективному застосуванні у професійній діяльності. Цей модуль охоплює не лише володіння мовою на високому рівні, але й методичні аспекти її викладання, як поглиблене вивчення граматичних, лексичних, фонетичних та синтаксичних систем мови (акцент робиться не просто на знанні правил, а на розумінні їх функціонування, винятків та нюансів, необхідних для пояснення студентам); удосконалення всіх видів мовленнєвої діяльності на рівні, що відповідає високим міжнародним стандартам; особлива увага приділяється академічній, професійній та сучасній розмовній лексиці, фразовим дієсловам, ідіомам та сленгу, що є актуальним для сучасного використання мови; розвиток навичок критичного аналізу та інтерпретації англомовних матеріалів; вивченні соціокультурних та прагматичних аспектів комунікації (розуміння культурних відмінностей, норм етикету та прагматики мовленнєвих актів для забезпечення адекватної міжкультурної комунікації та навчання цьому студентів); формування навичок чіткої та переконливої мови, володіння аудиторією та використання мови як інструменту навчання.

Цей модуль має на меті не просто покращити знання англійської мови викладачів, а й озброїти їх інструментами для ефективного викладання, підвищення мотивації здобувачів та забезпечення високоякісного освітнього процесу.

Модуль 2. Основи цифрової педагогіки

Модуль охоплює ключові тематичні блоки, такі як цифрова педагогіка, впровадження цифрових технологій в освіту, ефективне використання інформаційних ресурсів та застосування штучного інтелекту в освітньому процесі. Спрямована на формування цифрових компетентностей педагогів, програма передбачає активне використання сучасних цифрових інструментів та сервісів, а також інтеграцію практичних прикладів і кейсів, що дозволяють учасникам застосувати теоретичні знання на практиці. Особливу увагу приділено формуванню етичного та безпечного цифрового середовища в освітньому процесі.

Модуль 3. Сучасний вчитель (викладач): цифрові інструменти в дії

Цифрові технології в освіті: основи та виклики сучасного навчання. Огляд основних цифрових інструментів та платформ, що використовуються в освіті. Основні тенденції цифровізації освіти: від традиційного до змішаного та дистанційного навчання. Визначення цифрових компетентностей для педагогів та управлінців. Психологічні та етичні аспекти використання цифрових технологій в навчанні.

Створення та управління навчальними матеріалами за допомогою Microsoft Office. Основи роботи з Microsoft Word: створення та форматування навчальних документів, шаблонів та стилів. Використання PowerPoint для створення інтерактивних презентацій. Використання Excel для аналізу навчальних даних: таблиці, графіки, функції, зведені таблиці. Спільна робота та збереження матеріалів в хмарних сервісах (Google Диск, OneDrive).

Інтерактивність та креативність в цифровому навчанні. Створення інтерактивних матеріалів: відео, анімації, інтерактивні презентації. Використання інструментів для гейміфікації навчання (віртуальні дошки, онлайн-опитування, ігри). Підвищення мотивації учнів через використання мультимедійних ресурсів. Приклад застосування інноваційних технологій в реальних умовах.

Управління навчанням в цифровому середовищі та оцінювання результатів. Організація навчального процесу з використанням цифрових платформ (Microsoft Teams, Google Classroom тощо). Створення систем зворотного зв'язку: форуми, опитування, тести. Оцінювання результатів навчання за допомогою цифрових інструментів: автоматизовані тести, онлайн-оцінювання. Розробка індивідуальних та групових проєктів з використанням онлайн-платформ.

Модуль 4. Розвиток Soft Skills: ефективна комунікація, лідерство та адаптивність

Опанування сучасних навичок міжособистісної взаємодії, емоційного інтелекту та ефективної комунікації є ключовими складовими успішної діяльності методиста у цифровому освітньому просторі. В умовах цифровізації освіти педагогічним працівникам необхідно не лише володіти глибокими фаховими знаннями, а й демонструвати гнучкість, здатність до адаптації та ефективну роботу в команді. Важливим аспектом стає розвиток навичок конструктивного діалогу, уміння вести переговори, формувати довірчі стосунки з колегами, здобувачами освіти.

Особлива увага приділяється вивченню методів управління стресом, що дозволяють зберігати психологічну стійкість.

Модуль 5. Вибіркові модулі:

- Методичний супровід освіти для миру
- Дизайн мислення та медіаграмотність: інноваційні підходи до навчання в умовах війни.
- «Захист Вітчизни» у контексті сучасної освіти та умовах воєнного стану

- «Секрет» супер-сили Microsoft Office для освіти та науки: створення навчально-методичних матеріалів в цифровому форматі, інновації у розвитку цифрових компетентностей педагогів в кризових умовах.
- Основи застосування комунікативного методу в освітньому процесі

Питання для самоконтролю :

I. Блок: Удосконалення мовної компетенції (Модуль "Англійська мова")

1. Граматика:

- Чи можу я вільно та безпомилково використовувати всі основні часи дієслів (Present, Past, Future Simple/Continuous/Perfect/Perfect Continuous) у мовленні та на письмі, включаючи їхні нюанси вживання?
- Наскільки впевнено я оперую модальними дієсловами, їхніми значеннями та відтінками (obligation, permission, possibility, deduction тощо)?
- Чи вільно я використовую складні синтаксичні конструкції (conditional sentences, reported speech, passive voice, inversions) та розумію їхнє призначення?
- Чи розрізняю я тонкі відмінності у вживанні артиклів, прийменників, сполучників та займенників?
- Наскільки добре я розумію та можу пояснити здобувачам причини типових граматичних помилок носіїв української мови?

2. Лексика:

- Чи достатній мій активний словниковий запас для вільного спілкування на різноманітні теми (загальні, академічні, професійні)?
- Наскільки вільно я використовую ідіоми, фразові дієслова та усталені вирази у своєму мовленні, роблячи його більш природним та виразним?
- Чи вмію я ефективно працювати з багатозначністю слів та контекстуальним значенням лексичних одиниць?
- Наскільки я обізнаний з сучасною розмовною лексикою та сленгом (без надмірного використання)?
- Чи знаю я ефективні стратегії розширення словникового запасу у здобувачів?

3. Фонетика та вимова:

- Наскільки моя вимова відповідає нормам англійської мови (британської/американської – обрати пріоритетну)?
- Чи вмію я чітко артикулювати звуки, які є складними для носіїв української мови (наприклад, /θ/, /ð/, /w/, /v/, /r/)?
- Чи контролюю я інтонацію, ритм та наголос у мовленні для забезпечення зрозумілості та природності?
- Чи вмію я виправляти фонетичні помилки студентів ефективно та коректно?

4. Сприйняття та продукування мовлення:

- Чи вільно я розумію автентичні аудіо- та відеоматеріали (новини, фільми, подкасти, лекції) без субтитрів?
- Наскільки швидко та точно я можу читати та розуміти складні тексти (наукові статті, аналітичні матеріали) без словника?
- Чи вмію я вільно та логічно вибудовувати свої думки під час монологічного та діалогічного мовлення?
- Чи здатен я писати зв'язні, граматично правильні та стилістично відповідні тексти різних жанрів (есе, листи, звіти)?

II. Блок: Методика викладання англійської мови

1. Загальні принципи та підходи:

- Наскільки добре я розумію різні методики викладання англійської мови (Communicative Language Teaching, Task-Based Learning, Content and Language Integrated Learning тощо) та їхні переваги/недоліки?

- Чи вмію я адаптувати методики до потреб та рівня різних груп здобувачів (початківці, середній рівень, просунуті; діти, підлітки, дорослі)?
 - Чи можу я чітко формулювати цілі уроку/заняття та обирати відповідні завдання для їх досягнення?
- 2. Планування уроку та розробка матеріалів:**
- Наскільки ефективно я планую заняття, враховуючи часові рамки, рівень здобувачів та освітні цілі?
 - Чи вмію я створювати або адаптувати автентичні матеріали для різних видів мовленнєвої діяльності?
 - Чи володію я навичками розробки ефективних завдань для розвитку всіх чотирьох мовленнєвих навичок?
 - Чи використовую я різноманітні види вправ для закріплення нового матеріалу?
- 3. Управління аудиторією та взаємодія:**
- Наскільки успішно я керую динамікою групи, залучаю всіх здобувачів до роботи?
 - Чи вмію я створювати позитивну та підтримуючу атмосферу в класі?
 - Як часто я використовую парну та групову роботу, і наскільки ефективно?
 - Чи забезпечую я достатньо можливостей для комунікативної практики на заняттях?
- 4. Використання технологій:**
- Наскільки вільно я використовую цифрові інструменти та платформи (LMS, інтерактивні дошки, онлайн-ресурси, AI-інструменти) у викладанні?
 - Чи вмію я інтегрувати мультимедійні матеріали (відео, аудіо, зображення) у свої заняття?
 - Чи використовую я онлайн-ресурси для створення інтерактивних вправ та тестів?
- 5. Оцінювання та зворотний зв'язок:**
- Чи вмію я ефективно оцінювати прогрес здобувачів (формувальне та сумативне оцінювання)?
 - Наскільки конструктивним та мотивуючим є мій зворотний зв'язок щодо помилок здобувачів?
 - Чи вмію я допомагати студентам самостійно виправляти помилки?
 - Чи розумію я принципи розробки критеріїв оцінювання для різних видів завдань?

III. Блок: Професійний розвиток та міжкультурна комунікація

- 1. Рефлексія та самоаналіз:**
- Наскільки регулярно я аналізую свої заняття та виявляю сфери для покращення?
 - Чи прагну я до постійного професійного розвитку (читання фахової літератури, відвідування семінарів/вебінарів, обмін досвідом)?
 - Чи відкритий я до нового досвіду та експериментів у викладанні?
- 2. Міжкультурна обізнаність:**
- Наскільки я обізнаний з культурними особливостями англomовних країн та їхнім впливом на мову?
 - Чи вмію я інтегрувати елементи міжкультурної комунікації в навчальний процес?
 - Чи можу я пояснити здобувачам потенційні міжкультурні непорозуміння?
- 3. Етичні аспекти:**
- Чи дотримуюся я принципів академічної доброчесності та професійної етики?
 - Чи створюю я інклюзивне середовище для всіх студентів?

Рекомендована література та інформаційні ресурси для опрацювання

1. Cambridge Assessment English. URL : <https://www.cambridgeenglish.org/teaching-english/teaching-qualifications/tkt/prepare-for-tkt/>.
2. Feiman-Nemser S. Teacher education: From initial preparation to continuing professional development. London : Routledge, 2000. P. 732–755.
3. Markovic D., Ünal G. N. Unlocking Door to Recognition Setting up strategies for the better recognition of youth work and non-formal education/learning in your context. Ljubljana, Bonn: SALTO Training and Cooperation and SALTO South East Europe Resource Centers, 2011. 96 p.
4. The Key Competences for Lifelong Learning – A European Framework. Recommendation of the European Parliament and of the Council. Luxembourg : Official Journal of the European Union, 2007. 16 p.
5. White Paper on Lifelong Learning. National Lifelong Learning Strategy. Luxembourg : ANEFOR, MENFP, 2012. 20 p.
6. Білик Н. І. Моделювання процесу навчання в системі підвищення кваліфікації вчителів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» ; Центральний ін-т післядипломної педагогічної освіти АПН України. Київ, 2005. 227 с.
7. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : Постанова Кабінету Міністрів України № 800 від 21 серпня 2019 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/800-2019-%D0%BF>.
8. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.
9. Концепція «Нова українська школа». Київ : Міністерство освіти і науки України, 2016. 33 с.
10. Кремень В. Г. Освіта дорослих у вимірах людиноцентризму. Концептуальні засади розвитку освіти дорослих: світовий досвід, українські реалії і перспективи: збірник наукових статей. Київ: Знання України, 2018. С. 9–11.
11. Матвієнко П. І. Формування готовності педагогічних працівників до комплексної оцінки дидактичного процесу в системі післядипломної освіти : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04; Луган. держ. пед. ун-т ім. Т. Шевченка. Луганськ, 2003. 20 с.
12. Методичні рекомендації щодо викладання іноземних мов у 2019/2020 навчальному році : методичні матеріали. URL : <https://osvitoria.media/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-vykladannya-inozemnyh-mov-u-2019-2020-navchalnomu-rotsi/>.
13. Рамка безперервного професійного розвитку вчителів. Київ : British Council Ukraine, Міністерство освіти і науки України, 2016. 36 с.
14. Руссол В. М. Вивчення рівня професійної культури і потреб учителів як умова оптимізації післядипломної освіти. Обрії. 2001. № 2. С. 3–12.
15. Юрченко О. Підвищення кваліфікації: Як і куди зростати українським вчителям? URL : <https://osvitoria.media/experience/majbutnye-pidvyshhennya-kvalikatsiyi-yak-i-kudy-zrostaty-ukrayinskym-vchytelyam/>.
16. Kyrychenko M., Prosina O., Kravchynska T., Shven' Y. Освіта дорослих у нелінійному світі: неформальна освіта в системі післядипломної освіти українського відкритого університету / М. Kyrychenko, О. Prosina, Т. Kravchynska, Y. Shven' // Професійний розвиток фахівців в умовах цифровізації суспільства: сучасні тренди: наук.-практ. конф. з міжнар. участю: матеріали конференції. – 2021. – С. 59–65. – ISBN 978-966-485-280-4.
17. Kyrychenko M., Prosina O., Kravchynska T., Shven' Y., Komarovska O. A., Ivchenko T. Трансформаційні процеси у неформальній освіті: проєкт міжрегіонального співробітництва Українського Відкритого Університету Післядипломної Освіти / М. Kyrychenko, О. Prosina, Т. Kravchynska, Y. Shven', О. А. Komarovska, Т. Ivchenko // AD ALTA: Журнал міждисциплінарних досліджень. – 2021. – 2 (11) (24). – С. 156–164. – ISSN 1804-7890.
18. Prosina O. Education reform: educators' professional transformation in the context of war and the post-war period // Bulletin of Postgraduate Education (Series). – 2023. – 26(55). – P. 199–214. – DOI: 10.58442/2218-7650-2023-26(55)-199-214

19. Prosina O., Kyrychenko M., Sergeeva L., Ivchenko T., Fedorova Y. Дослідження готовності педагогічних працівників до професійної трансформації: аналіз результатів дослідження синхронної онлайн-фокус-групи (SOFG) / O. Prosina, M. Kyrychenko, L. Sergeeva, T. Ivchenko, Y. Fedorova // *African Journal of Applied Research*. – 2024. – 1 (10). – С. 400–417. – ISSN 2408-7920.
20. Антощук С. В. Трансформація засобів навчання до цифрового освітнього контенту та онлайн-сервіси для створення // *Матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції «Особистість, університет, суспільство: виклики взаємодії та розвитку»*, 30 листопада 2022 р. Інститут вищої освіти НАПН України, Київ, Україна.
21. Антощук С. В. Цифрові технології для створення сприятливого середовища професійного розвитку // *Формування цифрового освітнього середовища професійного розвитку фахівців в умовах відкритого університету: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 12-13 червня 2024 р., м. Київ. ДЗВО «Університет менеджменту освіти»*, Київ, Україна, 2024. С. 26-30.
22. Антощук С. В., Андрос М. Є. Практика онлайн-навчання: досвід та перспективи // *Професійний розвиток фахівців в умовах цифровізації суспільства: сучасні тренди. Матеріали науково-практичної конференції*. 2021.
23. Антощук С. В., Ануфрієв В. А. Розвиток цифрової компетентності науково-педагогічних працівників з використанням штучного інтелекту // *Формування цифрового освітнього середовища професійного розвитку фахівців в умовах відкритого університету: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 12-13 червня 2024 р., м. Київ. ДЗВО «Університет менеджменту освіти»*, Київ, Україна, 2024. С. 30-34.
24. Біфуркація // *Словник української мови у 20 томах [онлайн]*. – Slovnuk.me. – (без дати). – URL: <https://slovnuk.me/dict/newsum/біфуркація> (дата звернення: 06.02.2024).
25. Всесвіт UA. Принцип невизначеності Гейзенберга. Квантова механіка простими словами // Всесвіт UA [онлайн]. – YouTube, 2021. – URL: <https://www.youtube.com/watch?v=FJWFxCsbrN0> (дата звернення: 06.02.2024).
26. Геселева Н. В., Заріцька З. Н. М. Емерджентні властивості системи / Н. В. Геселева, З. Н. М. Заріцька // *БІЗНЕСІНФОРМ [онлайн]*. – 2013. – № 7. – С. 93–97. – URL: https://business-inform.net/export_pdf/business-inform-2013-7_0-pages-93_97.pdf.
27. Грицюк І. М., Просіна О. В. Психологічні засади тьюторингу в роботі викладача ВНЗ // *Scientific Collection «InterConf+»: Proceedings of the 9th International Scientific and Practical Conference «Current Issues and Prospects for The Development of Scientific Research» (June 19-20, 2024; Orléans, France)*. – 2024. – 46 (205). – С. 110–116. – ISSN 2709-4685. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742305/>
28. Грицюк І. М., Просіна О. В. Психологічні засади тьюторингу в роботі викладача ВНЗ / І. М. Грицюк, О. В. Просіна // *Scientific Collection «InterConf+»: Proceedings of the 9th International Scientific and Practical Conference «Current Issues and Prospects for The Development of Scientific Research» (June 19-20, 2024; Orléans, France)*. – 2024. – 46 (205). – С. 110–116. – ISSN 2709-4685.
29. Гурочкіна В. Конвергенція як базис емерджентності економічної системи / В. Гурочкіна // *Підприємництво та інновації*. – 2019. – № 9. – С. 89–92. – DOI: 10.37320/2415-3583/9.14.
30. Карташова Л. А., Кириченко М. О., Сорочан Т. М. Антикризовий менеджмент підвищення кваліфікації // *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. – 2020. – Т. 2, № 1. – С. 1–10. – URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/722675/>
31. Карташова Л. А., Кириченко М. О., Сорочан Т. М. Цифрова екосистема «Український відкритий університет післядипломної освіти»: модель 6.0 // *Вісник післядипломної освіти. Серія «Педагогічні науки»*. – 2023. – Вип. 25 (54). – С. 105–130. – URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736760/>
32. Карташова Л. А., Кириченко М. О., Сорочан Т. М. Цифровий освітній простір та цифрове освітнє середовище: можливості для інновацій і реформ // *Сучасні досягнення в науці та освіті: Збірник праць XIX Міжнародної наукової конференції (м. Нетанія, Ізраїль, 29*

вересня – 6 жовтня 2024 р.). – Нетанія, 2024. – С. 62–66. – URL: <https://iftomm.ho.ua/docs/MASE-2024.pdf#page=62>

33. 18. Кириченко М. О. Інформатизація як фактор оптимізації ідеології інформаційного суспільства та забезпечення його сталого розвитку // *ScienceRise: Pedagogical Education*. 2017. № 1 (9). С. 46-50. ISSN 2519-4984.

34. Кириченко М. О. Інформаційна свідомість особистості як соціальний феномен і складова компонента ідеології інформаційного суспільства сучасної України // *Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія*. 2017. № 2 (10). С. 56-62. ISSN 2412-1185.

35. Кириченко М. О. Інформаційно-семіотичні виміри інформації як головного тренду інформаційного суспільства // *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2017. № 68. С. 57-67. ISSN 2072-7941.

36. Кириченко М. О. Інформаціоналізм як складова формування ідеології інформаційного суспільства // *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2017. № 69. С. 105-111. ISSN 2072-7941.

37. Кириченко М. О. Концептуалізація когнітивно–комунікативних вимірів ідеології інформаційного суспільства у гуманітарно–науковому дискурсі ХХІ століття: методологія дослідження // *Гілея: науковий вісник*. 2017. № 1 (116). С. 137-141. ISSN 2076–1554.

38. Кириченко М. О. Нелінійні метаморфози розвитку інформаційного соціуму в умовах глобальної біфуркації // *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії»*. 2017. №56. С. 56-62. ISSN 2226-0994.

39. Кириченко М. О., Отамась І. Г. Вплив діджиталізації на рівень розвитку освітнього середовища у закладах професійної (професійно-технічної) освіти під час пандемії COVID-19 // *Вісник післядипломної освіти. Серія "Соціальні та поведінкові науки"*. 2021. № 17 (46). С. 157-172. ISSN 2522-9931.

40. Кириченко М. О., Просіна О. В. Синергетичний підхід до конструювання технологій управління професійним розвитком педагогічних працівників в умовах відкритої освіти // *Дистанційне та змішане навчання як засіб реалізації індивідуальної траєкторії професійного зростання педагога* / І. Воротнікова (ред.). – Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2022. – URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730383> (дата звернення: 07.02.2024).

41. Кириченко М. О., Просіна О. В., Гончаренко Я. В. Готовність педагогічних та науково-педагогічних працівників до професійної трансформації в умовах війни: аналітичний огляд дослідження / М. О. Кириченко, О. В. Просіна, Я. В. Гончаренко // *Modern Engineering and Innovative Technologies*. – 2024. – 6 (31). – С. 16–35. – ISSN 2567-5273. (дата звернення: 07.02.2024).

42. Просіна О. В. Використання дизайн-мислення для розвитку Soft Skills у здобувачів професійної освіти // *Проблеми та інновації в природничо-математичній, технологічній і професійній освіті: збірник матеріалів XV-ї Міжнародної науково-практичної онлайн-інтернет конференції. РВВ ЦДУ ім. В. Винниченка, Кропивницький, Україна, 2023*. С. 71-72.

43. Просіна О. В. Методологічні вектори розвитку м'яких навичок (Soft Skills) педагогічних працівників в умовах післядипломної освіти // *Логістика формування навичок успішності. Видавничий дім «Букрек», Чернівці, Україна, 2023*. С. 20-24. ISBN 978-966-997-143-2.

44. Просіна О. В. Модель упровадження авторської синергетичної технології професійної трансформації педагогічних (науково-педагогічних) працівників: емерджентні системи та їх вплив / О. В. Просіна // *Modern Engineering and Innovative Technologies*. – 2024. – 6 (31). – С. 36–52. – ISSN 2567-5273.

45. Просіна О. В. Особистий план професійної трансформації педагогічних працівників для роботи в профільній школі: сутність, структура, значення / О. В. Просіна // *Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації: збірник матеріалів*. – Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. – С. 200–204. – ISBN 978-966-983-476-8.

46. Просіна О. В. Проектування і дизайн плану професійної трансформації: методичний poradnik / О. В. Просіна. – Київ: ДЗВО «Університет менеджменту освіти», 2024. – URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744216/> (дата звернення: 27.01.2024).
47. Просіна О. В. Проектування і дизайн плану професійної трансформації: методичний poradnik / О. В. Просіна. – Київ: ДЗВО «Університет менеджменту освіти», 2024. – ISBN 978-617-8219-30-7.
48. Просіна О. В. Професійна трансформація педагогічних працівників в умовах війни та поствоєнний період: результати опитування // Професійний розвиток в умовах цифровізації суспільства: сучасні тренди (Київ, Україна, 22 листопада 2023 р.). – Київ: НАПН України, ДЗВО «Університет менеджменту освіти», 2023. – С. 104–107.
49. Просіна О. В. Реформування освіти: професійна трансформація педагогічних працівників у контексті війни та поствоєнного періоду / О. В. Просіна // Вісник післядипломної освіти. Серія «Педагогічні науки». – 2023. – 26 (55). – С. 199–214. – ISSN 2218-7650.
50. Просіна О. В. Розвиток дизайн-мислення засобами мистецтва // Мистецтво та освіта. 2021. № 4 (102). С. 54-59. ISSN 2308-8885.
51. Просіна О. В. Синергетична технологія тьюторингу професійної трансформації педагогічних працівників: теоретичний аспект / О. В. Просіна // Проблеми та інновації в математичній, цифровій, природничій і професійній освіті: збірник матеріалів XVII-ї Міжнародної науково-практичної онлайн-інтернет конференції (м. Кропивницький, 20–27 червня 2024 р.). – Кропивницький: Інформаційний відділ ЦДУ ім. В. Винниченка, 2024. – С. 46–48.
52. Просіна О. В. Управління розвитком творчого потенціалу педагогічних (науково-педагогічних) працівників як чинник професійної трансформації / О. В. Просіна // Інноваційна педагогіка. – 2023. – 2 (63). – С. 238–243. – ISSN 2663-6085.
53. Просіна О. В., Шабала Ю. А., Волинець Н. П. Особливості підвищення кваліфікації педагогів щодо ефективних механізмів виявлення і подолання освітніх втрат / О. В. Просіна, Ю. А. Шабала, Н. П. Волинець // Методичні рекомендації для підвищення кваліфікації керівників і педагогічних працівників з питань ефективних механізмів виявлення та подолання освітніх втрат. – 2024. – С. 20–25.
54. Сергєєва Л. М., Просіна О. В., Ілляхова М. В. Творчість як фактор мотивації досягнень: навчальний посібник / Л. М. Сергєєва, О. В. Просіна, М. В. Ілляхова. – Біла Церква: ТОВ «Білоцерківдрук», 2023. – ISBN 978-617-8219-13-0.
55. Сіданіч І., Просіна О. В. Інноваційна освітня політика в Україні: етнокультурні аспекти розвитку шкільної освіти / І. Сіданіч, О. В. Просіна // Мистецтво та освіта. – 2023. – 4 (110). – С. 30–34. – ISSN 2308-8885.
56. Скрипник М. І. Когнітивна взаємодія викладача та слухача в умовах дистанційного підвищення кваліфікації // Професійний розвиток фахівців в умовах цифровізації суспільства: сучасні тренди: наук.-практ. конф. з міжнар. участю: матеріали конференції. – 2021. – URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/724692/>.
57. Скрипник М. І., Кравчинська Т. С., Волинець Н. П. Методика інтеграції штучного інтелекту в зміст підвищення кваліфікації педагогів // Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. – 2024. – № 100. – С. 69–75. – URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743547/>
58. Скрипник М. І., Кравчинська Т. С., Волинець Н. П. Проектування та створення інтерактивного онлайн-посібника для підвищення кваліфікації педагогів // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. – 2023. – № 1 (92). – С. 126–131. – URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736352/>
59. Спірін О. М., Олійник В. В., Антошук С. В., Кондратова Л. Г., Гущина Н. І. Зміст підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників з використання сервісів Google Workspace for Education // Інноваційна педагогіка. 2023. № 2 (53). С. 196-203. ISSN 2663-6085.

60. Учасники проєктів Вікімедіа. Синергія // Вікіпедія [онлайн]. – 2010. – URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Синергія>